

KIRJALLINEN KYSYMYS 276/2010 vp

Designhuumeiden kriminalisoiminen nykyistä tehokkaammin ja nopeammin

Eduskunnan puhemiehelle

Huumausainelain 3 §:n 1 momentin 5 kohdassa määritellään se, mitä laissa tarkoitetaan huumausaineella. Lainkohdan mukaan huumausaineella tarkoitetaan: a) vuoden 1961 huumausaineyleissopimuksen listoihin I—IV kuuluvia aineita ja valmisteita; b) psykotrooppisia aineita koskevan vuoden 1971 yleissopimuksen listoihin I—IV kuuluvia aineita ja valmisteita; c) aineita, joiden valvontaan ottamisesta päätetään uusia psykoaktiivisia aineita koskevasta tietojenvaihdosta, riskienarvioinnista ja valvonnasta tehdyn neuvoston päätöksen 2005/387/YOS mukaisesti; sekä d) kat-kasvia (*Catha edulis*), meskaliiinia sisältäviä kaktuskasveja ja *Psilocybe*-sieniä.

Valitettavasti nykyisellään lainsäädäntö ei riittävästi estä huumeiden käyttöä ja niiden leviämistä Suomessa. Esimerkiksi hitaasti täydentyvät huumeluokitukset, jotka perustuvat huumausaineyleissopimusten listoihin, eivät pysy koko ajan uusiutuvien ns. designhuumeiden perässä. Osaltaan internet on madaltanut kynnystä tällaisten uusien, päihdyttävien aineiden tilaamiseen ulkomailta. Yksi suosittu designhuume Suomessa on amfetamiinia muistuttava MDPV (metyleenidioksi-pyrovaleroni). Sen käyttö on yleistynyt voimakkaasti viimeisen vuoden aikana varsinkin pääkaupunkiseudulla. Tämän aineen käytöannokset ovat pieniä, mikä lisää yliannostuksen riskiä. Aine onkin todennäköisesti jo aiheuttanut joitakin huumekuolemia.

Viranomaiskäytännössä on katsottu, että MDPV ja muut sen kaltaiset huumaavat aineet pitäisi ensin kieltää kansainvälisessä yleissopi-

muksessa, jolloin niiden hallussapito ja levittäminen voitaisiin Suomessa kriminalisoida huumausainerikoksina. Designhuumeiden maahan-tuonti ja levittäminen on monien aineiden osalta sinänsä jo kielletty, sillä ne luokitellaan lääke-aineiksi, mutta rangaistukset lääkerikoksista ovat selvästi pienempiä kuin huumausainerikoksissa. Kevyemmät rangaistukset ovat luonnollisesti omiaan lisäämään tällaisten aineiden suosiota.

Tilanne on siis nykyisellään se, että Suomi ei käytännössä itse luokittele aineita huumeiksi, vaan päätökset tehdään esimerkiksi EU:ssa tai YK:ssa. Tähän kuuluu yleensä vähintään muutamia vuosia. Mikään ei kuitenkaan estä nopeassakaan tahdissa valmistelemasta lainmuutosta, jolla huumausainelain 3 §:n 1 momentin 5 kohtaan lisätään uusia huumausaineita, kuten MDPV. Tämä voidaan tehdä pelkästään kansallisten tarpeiden perusteella. Kyseisessä lainkohdassa on jo nyt esimerkiksi kat-kasvi, jota ei ole kansainvälisissä huumausaineluetteloissa. Kysymykseen saattaisi tulla myös muunlainen lainsäädännöllinen järjestely, joka johtaisi nykyistä dynaamisempaan sääntelyyn designhuumeiden kohdalla.

Ruotsissa on lainsäädännöllä onnistuttu luomaan Suomea tehokkaampi ja nopeampi mekanismi, jolla huumeiksi saadaan luokiteltua uusia aineita. Muun muassa MDPV on Ruotsissa ollut huumausaineeksi luokiteltava aine jo vuoden 2009 helmikuusta. Hallituksen tulisikin pikaisesti muuttaa lainsäädäntöä siten, että huumausaineeksi voitaisiin nykyistä nopeammin luokitel-

la uusia, markkinoille tulevia päihdyttäviä aineita ilman, että ensin joudutaan odottamaan vuosia ko. aineen lisäämistä kansainvälisille listoille. Suomen tulisi ottaa tässä asiassa oma-aloitteinen, tiukka ja tehokas lähestymistapa, jotta voitaisiin nykyistä paremmin estää uusien huumausaineiden käytön laajentuminen maassamme.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä lainsäädännön muuttamiseksi siten, että huumausaineiksi voidaan nykyistä nopeammin luokitella uusia markkinoille tulevia päihdyttäviä aineita, ns. designhuumeita, kuten tällä hetkellä nopeasti leviävä MDPV?

Helsingissä 9 päivänä huhtikuuta 2010

Raimo Vistbacka /ps

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Raimo Vistbackan /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 276/2010 vp:

Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä lainsäädännön muuttamiseksi siten, että huumausaineiksi voidaan nykyistä nopeammin luokitella uusia markkinoille tulevia päihdyttäviä aineita, ns. design-huumeita, kuten tällä hetkellä nopeasti leviävä MDPV?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Aineiden luokittelussa huumausaineiksi nojautaan kansainvälisiin sopimuksiin. Valvonnallisesti ongelmallisia ovat uudet sopimuksiin sisältyvät, lähinnä synteettiset aineet (ns. design-huumeet), joilla on psykoaktiivisia vaikutuksia ja joita hankitaan ja tuodaan Suomeen huumaantumistarkoituksessa.

Euroopassa tuotetaan huomattava määrä ns. design-huumeita, joita myös viedään laajamittaisesti muualle maailmaan. Näille aineille on ominaista nopea markkinoille tulo ja joissakin tapauksissa myös nopea katoaminen markkinoilta. Euroopan unionissa hyväksyttiin 1997 järjestelmä, jolla luotiin ns. design-huumeiden seuranta- ja valvontajärjestelmä, koska YK:n yleissopimusten mukainen uusien aineiden valvontaan ottaminen tapahtuu verrattain hitaasti. Luodun järjestelmän mukaan EU-maiden viranomaiset

seuraavat uusien aineiden markkinoille tuloa, markkinoita, käyttöä ja haittoja ja raportoivat tästä EU:n huumeiseurantakeskukselle. Suomessa EU:n ns. early warning -järjestelmän kansallinen yhteyspiste on sijoitettu Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitokseen, johon mm. poliisi ja tulli ilmoittavat havaituista uusista huumeina käytettävistä aineista. Tarvittaessa EU:n neuvostossa tehdään päätös siitä, että uusi aine otetaan huumausainevalvontaan EU-maissa.

Vaikutustensa perusteella design-huumeet täyttävät yleensä lääkelaisissa säädetyn lääkkeen määritelmän, joten aineiden maahantuontiin on voitu puuttua lääkelainsäädännön kautta. Lääkelain mukaan tällaisten aineiden valmistus, tuonti, varastointi, myynnissä pitäminen ja luovuttaminen on rangaistavaa. Lääkelakia ei kuitenkaan voida soveltaa kaikkiin design-huumeisiin.

Sosiaali- ja terveysministeriön johtamassa poikkihallinnollisessa huumeepoliittisessa koordinaatioryhmässä seurataan huumausaineoloja ja valmistellaan uusia toimenpiteitä huumausainepolitiikan suuntaamiseksi. Uusien design-huumeiden, mm. kysymyksessä mainitun MDPV-nimisen valmisteen, aiheuttamista ongelmista ollaan hyvin tietoisia. Mahdollisuuksia nopeuttaa uusien huumaantumistarkoituksessa käytettävien aineiden valvontaan ottamista selvitetään. Vaihtoehtoisina lainsäädännöllisinä toimina ovat huumausainelain täydentäminen tai erillislain säätäminen. Tässä yhteydessä selvitetään tarkoin muiden EU-maiden käytäntöjä asiassa.

Helsingissä 30 päivänä huhtikuuta 2010

Peruspalveluministeri Paula Risikko

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 276/2010 rd undertecknat av riksdagsledamot Raimo Vistbacka /saf:

Vilka åtgärder ämnar regeringen vidta för att ändra lagstiftningen så att man snabbare ska kunna klassificera nya droger som dyker upp på marknaden som narkotika, dvs. s.k. designdroger, såsom MDPV, som för närvarande håller på att sprida snabbt?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Vid klassificeringen av ämnen som narkotika stöder man sig på internationella överenskomelser. Problematiska i kontrollhänseende är de nya, främst syntetiska droger (s.k. designdroger), som inte finns upptagna i konventionerna, som har psykoaktiva effekter, och som skaffas och införs till Finland för att användas i drogsyfte.

I Europa produceras en avsevärd mängd s.k. designdroger, som även förs ut till den övriga världen i stor omfattning. Det utmärkande för dessa ämnen är att de snabbt dyker upp på marknaden och i vissa fall även försvinner snabbt från marknaden. Europeiska unionen godkände 1997 ett system för en gemensam åtgärd om informationsbyte, riskbedömning och kontroll av syntetiska droger, eftersom det räcker rätt länge för ett nytt ämne att bli föremål för kontroll enligt FN:s konventioner. Enligt detta system ska myndigheterna i EU-länderna följa upp de nya ämnen som

dyker upp på marknaden, deras olika marknader, användning och risker, och rapporterar om detta till Europeiska centrumet för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk. I Finland finns den nationella kontaktpunkten för EU:s system för tidig varning inom Institutet för hälsa och välfärd, till vilket bl.a. polisen och tullens anmäler de upptäckter av nya ämnen som används i drogsyfte. Vid behov beslutar Europeiska rådet att ett ämne ska omfattas av narkotikakontrollen i EU-länderna.

På grund av de effekter som designdrogerna har uppfyller de vanligtvis definitionen på läkemedel enligt läkemedelslagen, och därför har man genom läkemedelslagstiftningen kunnat ingripa mot importen av dessa ämnen. Enligt läkemedelslagen är det straffbart att tillverka, importera, förvara och sälja dessa ämnen, samt att överlåta dessa ämnen till förbrukning. Det går dock inte att tillämpa läkemedelslagen på alla designdroger.

Den narkotikapolitiska koordineringsgrupp som består av olika myndigheter och som leds av social- och hälsovårdsministeriet följer upp narkotikasituationen och utarbetar nya åtgärder för att rikta narkotikapolitiken. Man är mycket medveten om de problem som de nya designdrogerna, bl.a. preparatet vid namn MDPV som nämns i spörsmålet, förorsakar. Möjligheterna att påskynda att nya ämnen som används i drogsyfte blir föremål för kontroll utreds. Alternativa lagstiftningsåtgärder är att komplettera narkotikaklagen eller stifta en särskild lag. I detta sammanhang görs en noggrann utredning om hurdan praxis man har i de övriga EU-länderna.

Helsingfors den 30 april 2010

Omsorgsminister Paula Risikko